

Політологія

УДК 327: 339.92(477) + 338.1

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.14801749>

**Роль міжнародних організацій у формуванні внутрішньої політики
України в умовах глобалізації**

Новоскольцева Людмила Олександрівна,

кандидат політичних наук, доцент, завідувачка кафедри політології і
міжнародних відносин, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса
Шевченка», м. Лубни, Україна,
<https://orcid.org/0000-0003-1082-7979>

Ходько Федір Олексійович,

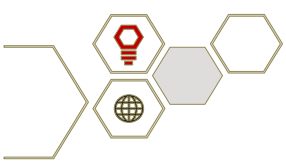
аспірант другого року навчання за спеціальністю «Політологія», ДЗ
«Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», м.
Полтава, Україна, <https://orcid.org/0009-0008-8015-2771>

Бринчак Стефанія Петрівна,

аспірантка четвертого року навчання за спеціальністю «Політологія», ДЗ
«Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,
м. Полтава, Україна, <https://orcid.org/0009-0002-0461-4264>

Прийнято: 16.01.2025 | Опубліковано: 04.02.2025

Анотація. У статті досліджено вплив міжнародних організацій на формування внутрішньої політики України в умовах глобалізації та сучасних викликів у сфері безпеки. Проаналізовано їхню роль у гармонізації національного законодавства з міжнародними стандартами, адаптації державної

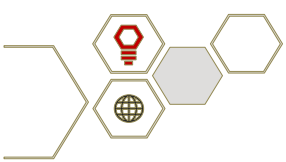

політики до викликів війни, процесів післявоєнного відновлення та забезпечення національного суверенітету.

Для досягнення цілей дослідження використано системний підхід, що дозволив розглянути вплив міжнародних організацій як комплексне явище. Методи аналізу та синтезу сприяли визначенню основних тенденцій і проблем правотворчих процесів, порівняльний метод дозволив оцінити особливості імплементації міжнародних норм у правові системи різних держав, а історико-правовий аналіз забезпечив виявлення закономірностей у розвитку співпраці України з міжнародними інституціями.

У статті проаналізовано міжнародні організації, зокрема ООН, ЄС, НАТО та ОБСЄ, та доведено, що вони мають значний вплив на правове середовище України, сприяючи впровадженню принципів верховенства права, захисту прав людини та проведенню реформ у ключових сферах. Особливу увагу приділено програмам EU4Justice, Association4U та підтримці НАТО у трансформації оборонного сектору. Виявлено як позитивні зміни, так і проблеми, пов'язані з адаптацією міжнародних стандартів, серед яких – недостатня інтеграція правових норм в умовах війни, складнощі у сфері цивільного контролю над військовими та необхідність узгодження реформ із реальними потребами суспільства.

У дослідженні підкреслено важливість тісної взаємодії між міжнародними організаціями і державними органами України для забезпечення ефективної інтеграції міжнародних стандартів у національну правову систему з урахуванням стратегічних інтересів держави. Окремо розглянуто роль міжнародної підтримки у сфері безпеки, правосуддя та демократичного розвитку. Повномасштабна війна в Україні стала каталізатором інтенсивних правових змін, однак значні виклики залишаються в питаннях адаптації законодавства, покращення механізмів громадянського контролю та забезпечення демократичних принципів в умовах кризи.

Результати дослідження мають практичне значення для подальшого вдосконалення правової системи України, зокрема шляхом оптимізації правотворчих процесів, посилення відповідності міжнародним стандартам, розширення співпраці з міжнародними партнерами та реалізації найкращих світових практик у державному управлінні.

Ключові слова: глобалізація, міжнародні організації, правотворчість, правова система України, реформи, євроатлантична інтеграція.

The Role of International Organisations in Shaping Ukraine's Domestic Policy in the Context of Globalisation

Lyudmila Novoskoltseva,

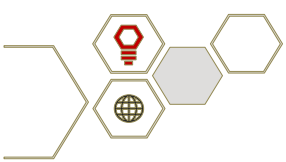
PhD in Political Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Political Science and International Relations, Educational and Scientific Institute of Social Sciences and Humanities, Taras Shevchenko Luhansk National University, Lubny, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-1082-7979>

Fedir Khodko,

PhD, Postgraduate student, Department of Political Science, Taras Shevchenko National University of Luhansk, Poltava, Ukraine, <https://orcid.org/0009-0008-8015-2771>

Stephanie Brynachak,

PhD Student, Department of Political Science and Law, Educational and Scientific Institute of Social Sciences and Humanities, Taras Shevchenko Luhansk National University, Poltava, Ukraine, <https://orcid.org/0009-0002-0461-4264>

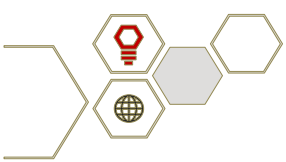

Abstract. The article examines the influence of international organisations on the formation of Ukraine's domestic policy in the context of globalisation and current security challenges. The author analyses their role in harmonising national legislation with international standards, adapting state policy to the challenges of war, post-war reconstruction and ensuring national sovereignty.

To achieve the research objectives, a systematic approach was used, which allowed to consider the influence of international organisations as a complex phenomenon. The methods of analysis and synthesis helped to identify the main trends and problems of law-making processes, the comparative method allowed to assess the specifics of implementation of international norms in the legal systems of different States, and the historical and legal analysis helped to identify patterns in the development of Ukraine's cooperation with international institutions.

The article analyses international organisations, in particular the UN, EU, NATO and OSCE, and proves that they have a significant impact on the legal environment of Ukraine, promoting the rule of law, human rights protection and reforms in key areas. Particular attention is paid to the EU4Justice and Association4U programmes and NATO's support for defence sector transformation. The study identifies both positive changes and problems related to the adaptation of international standards, including insufficient integration of legal norms in wartime, difficulties in civilian control over the military, and the need to align reforms with the real needs of society.

The study emphasises the importance of close cooperation between international organisations and Ukrainian state authorities to ensure effective integration of international standards into the national legal system, taking into account the strategic interests of the state. The role of international support in the areas of security, justice and democratic development is also considered. The full-scale war in Ukraine has become a catalyst for intensive legal changes, but significant challenges remain in terms of adapting legislation, improving mechanisms of civilian control and ensuring democratic principles in times of crisis.

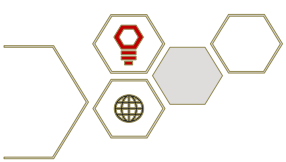
The results of the study are of practical importance for further improvement of the legal system of Ukraine, in particular, by optimising law-making processes, strengthening compliance with international standards, expanding cooperation with international partners and implementing the best international practices in public administration.

Keywords: globalisation, international organisations, lawmaking, legal system of Ukraine, reforms, Euro-Atlantic integration.

Постановка проблеми. У сучасних умовах міжнародні організації відіграють значну роль у формуванні правових систем держав, що особливо помітно у сферах безпеки, економіки та прав людини. Зокрема, такі структури, як ООН, НАТО та ОБСЄ, визначають стандарти колективної безпеки, контролюють виконання міжнародних угод щодо роззброєння та врегулювання конфліктів. Проте їх вплив нерідко породжує суперечності щодо самостійності держав у військовій політиці та прийнятті рішень, особливо в контексті національної оборони та боротьби з тероризмом.

В економічній сфері Світова організація торгівлі, Міжнародний валютний фонд та Світовий банк установлюють правила міжнародної торгівлі, регулюють кредитну політику та впливають на економічні реформи окремих держав. З одного боку, це сприяє їх інтеграції у світову економіку, але водночас може обмежувати економічну незалежність, оскільки країни змушені виконувати вимоги щодо лібералізації ринку або фінансових зобов'язань.

Значний вплив міжнародних організацій простежується і у сфері захисту прав людини. Завдяки діяльності Ради Європи та ООН у багатьох країнах запроваджуються правові стандарти, що стосуються дотримання прав людини, судової реформи та забезпечення верховенства права. Це сприяє міжнародному захисту прав громадян, але може спричинити певні труднощі щодо адаптації міжнародних норм до національних правових традицій.

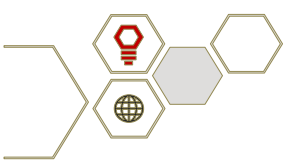

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю розв'язання таких важливих завдань, як гармонізація національного законодавства України з міжнародними стандартами в умовах євроатлантичної інтеграції, адаптація правової системи до викликів війни та післявоєнного відновлення, а також забезпечення балансу між виконанням міжнародних зобов'язань і захистом національного суверенітету. Основною проблемою залишається пошук ефективних механізмів співпраці, які б дозволяли одночасно зберігати незалежність правової системи та враховувати міжнародні рекомендації.

Ця проблема є об'єктом дослідження, оскільки взаємодія з міжнародними організаціями безпосередньо впливає на здатність держави забезпечувати внутрішню правову стабільність і відповідати сучасним викликам. З'ясування оптимальних шляхів гармонізації міжнародного впливу з національними інтересами має не лише наукове, а і практичне значення. Результати такого дослідження сприятимуть розробленню правових механізмів, здатних забезпечити сталість правової системи України в умовах глобалізації, інтеграції до міжнародних структур і розв'язання актуальних суспільних завдань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У цьому розділі представлено аналіз раніше опублікованих досліджень, що стосуються теми співпраці міжнародних організацій і держав у сучасних умовах глобалізації та безпекових викликів. Результати наукових праць дозволяють пояснити актуальність і наукову цікавість поточного дослідження, а також визначити його місце в сучасному науковому дискурсі.

Зокрема, в дослідженні О. С. Котухи [1] акцентовано увагу на ідеї панування права в умовах глобалізації та наголошено на важливості правової держави для забезпечення стабільності міжнародних відносин. М. Баймуратов та Б. Кофман [2] аналізують феноменологію міжнародних правових стандартів, звертаючи увагу на їх вплив на державне управління та ризики втрати національного суверенітету. Сучасний стан конституційно-правового

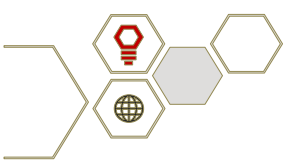

регулювання правосуддя розглядає А. В. Пекарчук [3], акцентуючи на інтеграції міжнародних стандартів у національні правові системи.

Концепцію запровадження міжнародних стандартів у сфері захисту прав людини досліджує Л. С. Криворучко [4], підкреслюючи важливість урахування національного контексту. Аналогічно В. В. Тильчик [5] висвітлює роль міжнародних організацій у глобальному правотворенні, розглядаючи виклики та постнаціональні підходи, які впливають на правову політику держав.

Дослідження М. А. Пугача [6] зосереджено на міжнародних відносинах у сфері забезпечення миру та безпеки, а О. Д. Бойко аналізує участь України в міжнародних організаціях. Співпрацю України з міжнародними організаціями в умовах повномасштабної війни розглянуто в роботі В. В. Латишева, О. В. Бабіна [7], своєю чергою Є. В. Реньов [8] аналізує питання реформування діяльності Ради Безпеки ООН.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. У попередніх дослідженнях співпраці міжнародних організацій та держав у контексті глобалізації та безпекових викликів було використано кілька ключових підходів. Зокрема, правовий підхід зосереджувався на верховенстві права та адаптації міжнародних стандартів у національні правові системи, розглядаючи міжнародне право як інструмент стабілізації міжнародних відносин. Інституційний підхід включав аналіз ролі міжнародних організацій у глобальному правотворенні та їх вплив на національне законодавство, з акцентом на виклики, пов'язані з упровадженням міжнародних норм. Безпековий підхід зорієнтований на оцінювання співпраці у сфері міжнародної безпеки, зокрема щодо ефективності міжнародних організацій у розв'язанні конфліктів та забезпеченні регіональної стабільності. Дослідження, що ґрунтуються на глобалізаційному підході, присвячені питанням взаємодії держав із міжнародними організаціями в контексті транснаціональних процесів і реформ, що впливають на державний суверенітет і міжнародне правотворення.

Теоретичні моделі, які застосовувалися в аналізі, включають: неореалістичну, що пояснює співпрацю держав через призму національних інтересів і балансу сил; інституціональну, яка розглядає міжнародні організації як посередників у правотворчості; конструктивістську, що наголошує на формуванні нових стандартів взаємодії між державами.

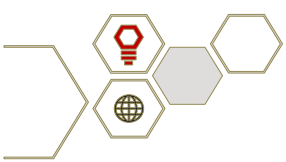
Попри значний обсяг досліджень, залишаються нерозв'язаними питання адаптації міжнародних стандартів до внутрішніх правових систем держав, пошуку ефективних механізмів співпраці у сфері правотворчості, впливу військових конфліктів на імплементацію міжнародних норм, а також ролі міжнародних організацій у трансформації безпекової архітектури в умовах глобалізації. Це дослідження спрямоване на усунення зазначених прогалин шляхом глибшого аналізу механізмів співпраці між державами та міжнародними організаціями, а також розроблення ефективних правових інструментів для регулювання міжнародних відносин.

Ці аспекти залишаються нерозкритими через складність збору даних, методологічні розбіжності та зосередження дослідників на окремих аспектах політики. Однак їх вивчення важливе для розуміння того, як міжнародні організації сприяють реформам і стабільності в Україні, а також для забезпечення стійкого розвитку в умовах глобалізації.

Формулювання цілей статті (постановка завдання)

Метою статті є аналіз синергії участі міжнародних організацій у правотворчому процесі з урахуванням національних інтересів і міжнародного впливу. Для досягнення цієї мети передбачається виконання низки наукових завдань:

- 1) вивчити роль міжнародних організацій у процесах правотворення та їх вплив на формування міжнародного правового середовища;
- 2) оцінити вплив міжнародних організацій на гармонізацію національного законодавства, зокрема в умовах інтеграційних процесів;

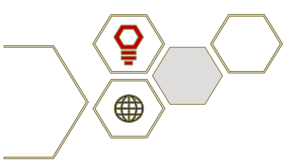
3) проаналізувати правотворчу діяльність міжнародних організацій у контексті повномасштабної російсько-української війни, зокрема щодо зміни правових норм у сфері міжнародної безпеки;

4) визначити оптимальні шляхи адаптації та гармонізації національного законодавства до міжнародних стандартів у процесі євроатлантичної інтеграції України.

Зазначені цілі відповідають актуальності дослідження, оскільки процеси правотворення та інтеграції України в європейське і міжнародне співтовариство мають стратегічне значення для держави.

Методологія. Для досягнення мети було використано комплекс методів, зокрема аналіз нормативно-правових актів, звітів міжнародних організацій, статистичних даних, а також бібліометричний і документальний аналіз. Дослідницький процес було структуровано таким чином, щоб забезпечити системний підхід до ідентифікації, відбору та аналізу джерел, які висвітлюють вплив міжнародних організацій на внутрішню політику України в умовах глобалізації.

Системний підхід застосовувався для комплексного розгляду механізмів впливу міжнародних організацій на внутрішню політику України. Це включало виявлення взаємозв'язків між міжнародними зобов'язаннями України, внутрішніми реформами та зовнішньополітичними чинниками. Аналіз використовувався для деталізації складників цього впливу – розгляду політичних, економічних, соціальних та правових аспектів взаємодії України з такими організаціями, як ООН, ЄС, НАТО, МВФ, Світовий банк та ОБСЄ. Оцінювалися як позитивні ефекти співпраці, зокрема реформи, економічна підтримка, адаптація стандартів, так і можливі виклики, серед яких зовнішній тиск і відповідність міжнародним ініціативам національним інтересам. Синтез полягав у поєднанні отриманих даних із різних джерел для формування узагальненої картини впливу міжнародних організацій, що дозволило

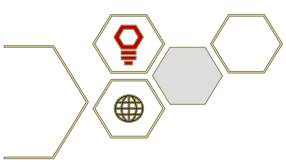

виокремити основні тенденції та напрями розвитку внутрішньої політики України під впливом глобалізаційних процесів.

Дослідження базувалося на офіційних документах, зокрема міжнародних угодах, ратифікованих Україною, стратегіях та планах дій, розроблених за участю міжнародних організацій. Також аналізувалися звіти міжнародних організацій щодо реформ в Україні. Додатково застосовувалися експертні оцінки, серед яких аналітичні звіти дослідницьких центрів, наукові статті та монографії, що стосуються впливу міжнародних організацій на політику України, а також думки українських і міжнародних експертів у сфері міжнародних відносин.

Оцінювання впливу міжнародних організацій здійснювалося за кількома критеріями. Визначався рівень нормативно-правової адаптації, зокрема ступінь приведення українського законодавства у відповідність до міжнародних стандартів, як-от впровадження європейських директив у рамках угоди з ЄС. Далі аналізувався рівень фінансової підтримки та її умови, зокрема оцінювався вплив вимог міжнародних фінансових інституцій на державну політику України, наприклад, у межах кредитних програм МВФ. Політичний вплив оцінювався за рівнем ініціатив, які впроваджуються під впливом міжнародних організацій, зокрема зміни у сфері національної безпеки в контексті співпраці з НАТО. Вивчався соціально-економічний ефект міжнародних програм, їх вплив на економічний розвиток, добробут населення і соціальні реформи. Досліджувалася інтеграція України у світовий економічний та політичний простір як наслідок взаємодії з міжнародними організаціями.

Виклад основного матеріалу дослідження. Станом на 1 січня 2024 року Україна є учасницею 81 міжнародної організації. Із них вона має статус повноправного члена у 69 організаціях, а також виступає асоційованим членом у трьох. Асоційоване членство передбачає залучення до роботи відповідних органів, сплату членських внесків, а також можливість укладення міжнародних угод у межах такої організації. Крім того, Україна має статус спостерігача в трьох

організаціях, що дає їй змогу брати участь в їхній діяльності, проте без права голосу на засіданнях і можливості ініціювати власні рішення [9].

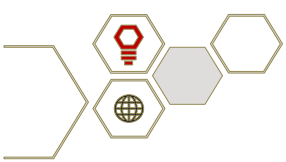
Протягом останніх років Україна вийшла з кількох міжнародних об'єднань, зокрема, припинила членство в Об'єднаному інституті ядерних досліджень, Міжнародній організації виноградарства та виноробства, Міжнародній організації з цукру та Міжнародному центрі наукової та технічної інформації. Причини виходу із цих структур різні, зокрема вони можуть бути пов'язані з переглядом пріоритетів міжнародного співробітництва або зміною умов членства [9].

Найбільшу кількість міжнародних законодавчих угод в Україні укладено зі Співдружністю Незалежних Держав (СНД), Організацією Об'єднаних Націй (ООН), Міжнародною організацією праці (МОП) та Радою Європи. Крім того, Україна активно взаємодіє з 24 міжнародними організаціями країн Західної Європи. У 13 з них вона має статус повноправного члена, а в одній – асоційованого. Співпраця із цими організаціями охоплює різні сфери, зокрема економіку, безпеку, права людини та науку, що дозволяє Україні зміцнювати міжнародні зв'язки та розширювати свої можливості на світовій арені [10].

Таблиця 1

Членство України в міжнародних організаціях

Міжнародна організація	Дата вступу	Основна діяльність та роль України
Організація Об'єднаних Націй (ООН)	24 жовтня 1945 року	Участь у глобальних дискусіях, міжнародних миротворчих операціях, реалізація програм ООН
Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ)	1992 рік	Підтримка безпеки, політичних реформ, моніторинг виборів та захист прав людини
Рада Європи	9 листопада 1995 року	Захист прав людини, розвиток демократії, впровадження європейських стандартів правосуддя

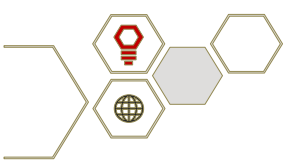

Світова організація торгівлі (СОТ)	16 травня 2008 року	Забезпечення міжнародної торгівлі за прозорими правилами, доступ до світових ринків
ЮНЕСКО (підрозділ ООН)	12 травня 1954 року	Захист культурної спадщини, розвиток освіти, науки і культури
Міжнародний валютний фонд (МВФ)	3 вересня 1992 року	Фінансова підтримка економічних реформ, стабілізація макроекономіки
Світовий банк	1992 рік	Реалізація проєктів з розвитку інфраструктури, модернізації економіки
Міжнародна організація цивільної авіації (ІКАО)	9 вересня 1992 року	Співпраця у сфері авіаційної безпеки та регулювання міжнародних авіап перевезень
Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ)	1948 рік	Участь у глобальних програмах охорони здоров'я, боротьба з пандеміями та епідеміями
Міжнародна морська організація (ІМО)	1994 рік	Регулювання морського судноплавства, підвищення безпеки на морі
Міжнародна організація праці (МОП)	1954 рік	Забезпечення трудових прав, розвиток соціального діалогу, реалізація програм зайнятості

Джерело: розробка автора за джерелом [9]

Повномасштабна війна проти України суттєво вплинула на роль міжнародних організацій у формуванні внутрішньої політики держави в умовах глобалізації. По-перше, значно зросла активність міжнародних організацій у підтримці реформ в Україні. Війна виявила слабкі місця в системі управління та правозастосування, що стимулювало такі організації, як Європейський Союз, Рада Європи, ОБСЄ, до надання фінансової, технічної та експертної допомоги. Їх участь зосереджена на впровадженні змін, спрямованих на посилення верховенства права, боротьбу з корупцією, дотримання прав людини та адаптацію українського законодавства до європейських стандартів [11].

По-друге, повномасштабне вторгнення РФ прискорило інтеграцію України в міжнародні структури. Зокрема, Угода про асоціацію з ЄС набула нового

стратегічного значення, перетворившись із реформаційного інструменту на важливий елемент національної безпеки. Також участь НАТО в наданні підтримки вплинула на формування законодавства у сфері безпеки та оборони, спрямованого на відповідність стандартам Альянсу [11].

По-третє, нові виклики виникли в процесі імплементації міжнародних норм. Адаптація українського законодавства до європейських стандартів ускладнюється як внутрішніми обмеженнями, зокрема умовами воєнного стану та положеннями Конституції, так і необхідністю враховувати інтереси міжнародних партнерів [11].

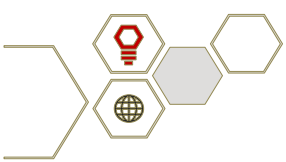
По-четверте, зросла залежність України від рішень міжнародних організацій у формуванні внутрішньої політики. Вплив таких структур, як МВФ, Світовий банк і ЄБРР, на економічне законодавство часто викликає дискусії щодо збереження національного суверенітету [11].

По-п'яте, активна співпраця України з міжнародними організаціями сприяла зміцненню її позицій як суб'єкта міжнародного права. Це включає ініціювання нових механізмів відповідальності за агресію та військові злочини, що сприяє просуванню ідей глобальної правової відповідальності [11].

Таблиця 2

Програми міжнародних організацій, їх напрями впливу та основні результати

Міжнародна організація	Програма/Ініціатива	Напрями впливу	Основні результати
Європейський Союз (ЄС)	EU4Justice	Реформа судової системи	1) створення Вищого антикорупційного суду (ВАСУ); 2) вдосконалення процесуального права
	Association4U	Виконання Угоди про асоціацію з ЄС	1) гармонізація 200+ законодавчих актів з <i>acquis communautaire</i> ; 2) навчання 1000+ держслужбовців
Рада Європи	Децентралізація і реформа місцевого самоврядування	Передача повноважень та ресурсів на місцевий рівень	1) розроблення законів про децентралізацію; 2) навчання місцевих органів влади

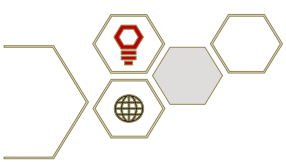

	Зміцнення свободи слова та медіа	Підтримка незалежності медіа	1) розроблення закону «Про медіа»; 2) тренінги для журналістів
ОБСЄ	Спеціальна моніторингова місія (СММ)	Моніторинг ситуації на сході України	1) документування порушень прав людини; 2) рекомендації щодо реформ у сфері безпеки
	Підтримка виборчого процесу	Виборчі реформи	1) проведення навчань для членів виборчих комісій; 2) рекомендації щодо прозорості виборів
Міжнародний валютний фонд (МВФ)	Extended Fund Facility (EFF)	Макроекономічна стабільність	1) проведення пенсійної реформи; 2) фінансова дисципліна і реформування банківської системи
Світовий банк	Реформа охорони здоров'я	Покращення медичних послуг	1) запуск системи eHealth; 2) впровадження моделі «гроші йдуть за пацієнтом»
	Реформування енергетичного сектору	Модернізація енергетичної інфраструктури	1) реконструкція теплових електростанцій; 2) розвиток відновлюваної енергетики
НАТО	Партнерство заради миру	Реформа сектору оборони	1) тренування ЗСУ; 2) розроблення законодавства для посилення цивільного контролю над військовими структурами

Джерело: розробка автора за джерелом [12]

Внутрішня політика України за останні роки зазнала суттєвих змін, значною мірою зумовлених активізацією співпраці з міжнародними організаціями у сфері безпеки. Основні напрями державної політики визначені у стратегічних документах, як-от Указ Президента України № 56/2022 від 16 лютого 2022 року, який передбачає вдосконалення національного законодавства у сфері безпеки, його гармонізацію з нормами Європейського Союзу та документами НАТО, а також посилення захисту державної таємниці та службової інформації відповідно до стандартів Альянсу [13, с. 16].

Розвиток внутрішньої політики значною мірою відбувався під впливом міжнародних ініціатив та гарантій безпеки. Так, після подання заявки на вступ

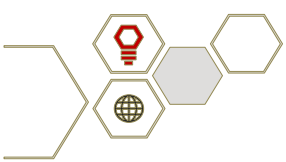

до НАТО у 2022 році, за результатами Вільнюського саміту було підтверджено підтримку України на шляху євроатлантичної інтеграції. Водночас ухвалення рішення про вилучення України з Плану дій щодо членства в НАТО дозволило суттєво пришвидшити процес інтеграції, що також вплинуло на внутрішні реформи у сфері безпеки. Запровадження нового формату співпраці у вигляді Ради Україна – НАТО стало важливим механізмом координації політики та реформ [13, с. 16].

Крім того, прийняття стратегічних документів щодо зовнішньополітичної діяльності дало можливість адаптувати внутрішню політику до змін міжнародного середовища. У цьому контексті особливе значення мали рішення, ухвалені на Мадридському саміті НАТО 2022 року, що передбачали розширення пакета допомоги Україні, включно з постачанням бойового спорядження та медичних засобів. Також держави-члени НАТО підтвердили відданість євроатлантичній перспективі України та визнали її поступ у реформуванні сектору безпеки та оборони [13, с. 17].

Вплив міжнародних організацій на внутрішню політику України також проявляється через адаптовану Річну національну програму, яка використовується для оцінювання реформ та рівня оперативної сумісності з НАТО. Це дозволяє Україні поступово наближатися до стандартів Альянсу, що є ключовою умовою для майбутнього членства. Міністри закордонних справ НАТО регулярно аналізують результати цих трансформацій, що створює додаткові стимули для внутрішніх змін у сфері безпеки, оборони та демократичних інституцій.

Однією з ключових міжнародних організацій, що розглядається в цьому дослідженні, є Організація Об'єднаних Націй (ООН), яка застосовує різноманітні методи для забезпечення миру та стабільності на глобальному рівні. Зокрема, це дипломатичні заходи, посилення миру, стабільність, примусові дії, а також процеси відновлення миру після конфліктів. ООН також є учасником важливих міжнародних угод, як-от тристороння зернова угода між Україною, Туреччиною

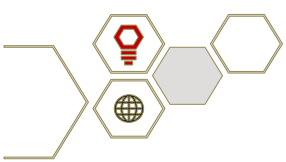
та ООН, укладена під час війни в Україні. Крім того, організація активно бере участь у розробленні міжнародного гуманітарного права, зокрема Женевських конвенцій [14, с. 177].

Проте зусилля ООН, зокрема її Ради Безпеки, часто виявляються недостатньо ефективними в умовах сучасних міжнародних конфліктів, зокрема війни в Україні. Проблеми виникають унаслідок відсутності реформування структури ООН та невіддатливості змін в її статуті, зокрема через постійне членство Російської Федерації в Раді Безпеки, що робить прийняття рішень надзвичайно ускладненим. Відсутність готовності постійних членів Ради Безпеки виключати одну із країн-членів через можливі прецеденти ще більше ускладнює роботу організації [14, с. 177].

Щодо ефективності ООН, то її діяльність на гуманітарному фронті можна визнати більш успішною, зокрема в питаннях, пов'язаних зі статистичними дослідженнями, моніторингом, продовольчою безпекою та іншими сферами. Однак у таких важливих питаннях, як охорона здоров'я, ООН дещо знизила свою активність, трансформувавшись у бюрократичну структуру, яка зосереджена на внутрішніх процесах [14, с. 178].

Що стосується безпеки, то організація виявляється менш ефективною. Генеральна асамблея, яка складається зі 193 членів і є головним політичним та представницьким органом ООН, не має повноважень для реалізації безпекових ініціатив. Натомість основну відповідальність за підтримку миру несе Рада Безпеки, що має повноваження запроваджувати економічні санкції та схвалювати застосування воєнної сили. Однак через право вето постійних членів Ради Безпеки (Великої Британії, Китаю, Франції, Росії та США) прийняття рішень часто стає неможливим, оскільки баланс сил у Раді Безпеки постійно враховує національні інтереси цих країн, що обмежує можливість ефективного розв'язання міжнародних безпекових питань [14, с. 181].

Необхідно також звернути увагу на Міжнародний Суд ООН, який є основним судовим органом організації, що займається розв'язанням

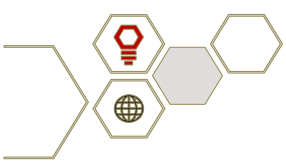
міжнародних суперечок та надає консультативні висновки. Суд розташований у Палаці миру в Гаазі та є єдиним основним органом ООН, який не знаходиться в Нью-Йорку. Міжнародний Суд складається з 15 суддів, яких обирає Генеральна Асамблея та Рада Безпеки ООН на дев'ятирічний термін [14, с. 182].

Серед відомих справ, що розглядає Міжнародний Суд, варто зазначити позови України проти Росії. Перша справа, розглянута у 2024 році, стосувалася порушення Росією Міжнародної конвенції про боротьбу з фінансуванням тероризму та Конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації. Суд визнав, що Росія порушила обидва договори та наказав застосувати тимчасові заходи, хоча інші пункти позову було відхилено, а питання компенсації залишилося відкритим.

Друга справа, що була подана Україною, стосувалася звинувачень Росії у вчиненні геноциду щодо російськомовного населення на сході України, зокрема в Донбасі, у 2022 році. Суд ухвалив тимчасові заходи, зобов'язавши Росію негайно припинити воєнні дії. У лютому 2024 року Суд визнав свою юрисдикцію в цій справі, що дозволило перейти до її розгляду по суті [15].

Підтримка України в цій справі була виражена в тому, що до позову проти Росії приєдналися 33 держави, що є безпрецедентним випадком в історії Міжнародного Суду. Це підкреслює міжнародну солідарність і підтримку України в боротьбі з російською агресією.

Наступною важливою міжнародною організацією, яка має значення для внутрішньої політики України, є Міжнародний кримінальний суд (МКС). Цей суд не є частиною структури ООН і є першим постійним міжнародним кримінальним судом у світі, що був заснований Римським статутом 1998 року. Міжнародний кримінальний суд має юрисдикцію над такими міжнародними злочинами, як геноцид, воєнні злочини, злочини проти людяності та злочин агресії. Він є незалежною організацією, що доповнює національні суди і втручається лише в тих випадках, коли держава не здатна або не бажає належно проводити розслідування або переслідування злочинців [15].

Україна підписала Римський статут 20 січня 2000 року, але до певного часу не була готова ратифікувати його через проблеми з імплементацією його положень у національну правову систему. Конституційний суд України навіть визнав, що деякі пункти Римського статуту не відповідають Конституції України. Однак відповідно до статті 12 пункту 3 Римського статуту Україна двічі визнала юрисдикцію МКС без офіційної ратифікації цього документа.

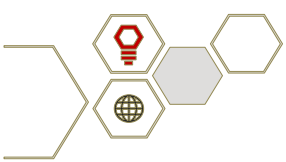
Для досягнення цієї мети Україна внесла зміни до національного законодавства. Так, 3 травня 2022 року Верховна Рада України ухвалила закон про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу, що дозволило встановити процедури співробітництва з Міжнародним кримінальним судом. Закон передбачає новий розділ, що регулює порядок і обсяг цього співробітництва [15].

Що стосується розслідувань, пов'язаних із війною в Україні, то з 1 березня 2022 року Прокурор МКС Карім Хан ініціював розслідування воєнних злочинів, скоєних Росією під час агресії проти України. На підставі звернення 39 держав-учасниць Римського статуту 2 березня 2022 року було розпочато розслідування, що дозволило МКС видати ордери на арешт високопосадових осіб Росії, включаючи президента Володимира Путіна та уповноважену з прав дитини Марію Львову-Белову за незаконну депортацію українських дітей до Росії [16].

У березні 2024 року МКС також видав ордери на арешт Сергія Кобилаша та Віктора Соколова за напади на цивільні об'єкти та злочини проти людяності, скоєні під час ракетних ударів по українській електричній інфраструктурі.

Для покращення координації розслідувань та забезпечення більш оперативної роботи із жовтня 2023 року в Києві було відкрито Представництво МКС, що сприяє ефективній взаємодії між національними органами та міжнародними структурами [16].

Міжнародні фінансові організації відіграють ключову роль у формуванні економічної політики України. Членство в таких установах, як Міжнародний валютний фонд, Світовий банк, Європейський банк реконструкції та розвитку та

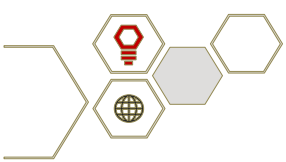
Європейський інвестиційний банк, дозволяє Україні отримувати кредити, технічну допомогу та гранти для підтримки економічної стабільності.

У березні 2023 року МВФ затвердив чотирирічну програму розширеного фінансування (EFF) на суму 15,6 млрд доларів США, яка є частиною пакета міжнародної підтримки загальним обсягом 115 млрд доларів. Світовий банк із початку війни мобілізував понад 23 млрд доларів США для підтримки України, включаючи програму «PEACE in Ukraine», що спрямована на соціальні виплати та відновлення інфраструктури. ЄБРР у 2022–2023 роках інвестував понад 3 млрд євро в підтримку української економіки, зокрема в енергетичний сектор та малий бізнес [16].

Крім того, фінансові установи сприяють проведенню реформ у сфері антикорупційної політики, судочинства та державного управління. Наприклад, у 2020 році було підписано Меморандум про економічну та фінансову політику з МВФ, що передбачав структурні реформи та боротьбу з корупцією.

Повномасштабна війна в Україні загострила питання ядерної безпеки, що стало приводом для активного залучення Міжнародного агентства з атомної енергії. Організація здійснює моніторинг ситуації на Запорізькій атомній електростанції та на інших ядерних об'єктах України. У 2022 році МАГАТЕ ухвалило резолюцію, що закликала Росію негайно припинити окупацію Запорізької АЕС. У вересні 2022 року було направлено місію експертів МАГАТЕ для оцінювання ризиків на станції. У грудні 2022 року підписано угоду між Україною та МАГАТЕ щодо посилення безпеки українських атомних станцій.

Україна активно співпрацює з міжнародними гуманітарними організаціями, зокрема ООН, ЮНІСЕФ, Міжнародним комітетом Червоного Хреста, Всесвітньою продовольчою програмою та ін. ЮНІСЕФ у 2022–2023 роках надав фінансову підтримку більш ніж двом мільйонам українських сімей. Всесвітня продовольча програма ООН з лютого 2022 року передала понад один мільйон тонн продовольства для жителів України. Міжнародний комітет Червоного Хреста забезпечує евакуацію мирного населення з небезпечних зон та

фінансує лікарні. У 2023 році ООН та уряд України підписали Рамкову угоду про співпрацю, що передбачає додаткове фінансування для соціальних проєктів та програм із відновлення житла [16].

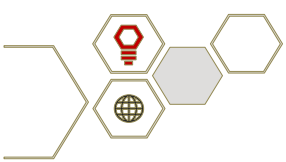
Міжнародні організації мають величезний вплив на внутрішню політику України, забезпечуючи не лише фінансову та гуманітарну допомогу, а й сприяючи реформам, зміцненню обороноздатності та стабілізації економіки. Умови співпраці з міжнародними фінансовими установами формують траєкторію економічного розвитку, а міжнародні ініціативи допомагають Україні адаптуватися до викликів війни та післявоєнного відновлення.

Висновки. Міжнародні організації відіграють критично важливу роль у формуванні внутрішньої політики України, особливо в умовах глобалізації. Їх вплив охоплює розроблення та реалізацію реформ у сферах прав людини, верховенства права, боротьби з корупцією, безпеки й інтеграції до міжнародної системи. Важливо забезпечити адаптацію міжнародних стандартів, зберігаючи баланс між глобальними зобов'язаннями та національними інтересами.

Повномасштабна війна в Україні актуалізувала потребу у співпраці з міжнародними партнерами, які допомагають зміцнювати правову базу, реформувати адміністративні структури, готувати кадри та забезпечувати прозорість. Це сприяє гармонізації внутрішньої політики з міжнародними стандартами, зменшуючи ризики конфліктів між національними традиціями та міжнародними нормами.

Крім того, ключовим аспектом є забезпечення прозорості та демократичності політичних процесів шляхом залучення громадськості та міжнародних експертів до правотворення. Такий підхід сприяє зміцненню довіри до реформ на національному та міжнародному рівнях.

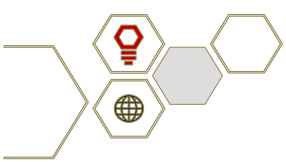
Інтеграція до глобального простору вимагає стратегічної координації між державними органами України та міжнародними організаціями, включаючи підвищення ефективності виконання зобов'язань. Лише гармонійна співпраця

дозволить Україні зберегти суверенітет, зміцнити міжнародний статус і забезпечити стабільний розвиток у глобалізованому світі.

Список використаних джерел

1. Котуха О. С. Ідея панування права або правової держави в умовах глобалізації. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 3. С. 42-48
2. Баймуратов М., Кофман Б. Феноменологія міжнародних правових стандартів: роль, значення та управлінські можливості в умовах глобалізації. *ΛΟΓΟΣ* : зб. наук. пр., матеріали конф. (22 груд. 2023 р., Бостон, США). Бостон, 2024. С. 108–113. URL: <https://doi.org/10.36074/logos-22.12.2023.028> (дата звернення: 30.11.2024).
3. Пекарчук А.В. Конституційно-правове регулювання правосуддя: сучасний стан. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*, Серія Право. 2024. Вип. 85(1). С. 225-230.
4. Криворучко Л. С. До проблеми імплементації в Україні позитивного зарубіжного досвіду у сфері забезпечення захисту прав людини. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. Вип. 2(4). С. 153-156.
5. Тильчик В. В., Француз-Яковець Т. А., Букач В. В. Міжнародні організації як учасники глобального правотворення: постнаціональні підходи та виклики. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 9. С. 462–465. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-9/111> (дата звернення: 02.11.2024).
6. Пугач А. М., Пугач В. А. Міжнародні відносини у сфері забезпечення миру та безпеки. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 5. С. 156–160. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.5.156> (дата звернення: 02.02.2025).
7. Латишева В. В., Бабіна О. В. Співробітництво України з міжнародними організаціями в умовах війни: проблеми, напрями та перспективи. *Філософія та політологія в контексті сучасної культури*. 2023.

Т. 15, № 1. С. 149–157. URL: <https://doi.org/10.15421/352317> (дата звернення: 02.11.2024).

8. Реньов Є.В. Реформування Ради Безпеки ООН: проблеми та перспективи. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 1. С. 538–541. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-1/124> (дата звернення: 02.11.2024).

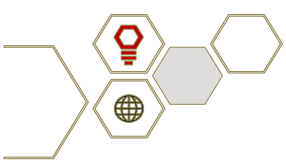
9. Доронцева Є. Між радянським минулим та європейською інтеграцією: огляд співпраці України з міжнародними організаціями та спільнотами держав. *Електронний журнал «Вокс Україна»*. 19 жовтня 2022. URL: <https://voxukraine.org/mizh-radyanskym-mynulym-ta-yevropejskoju-integratsiyeyu-oglyad-spivpratsi-ukrayiny-z-mizhnarodnymy-organizatsiyamy-ta-spilnotamy-derzhav> (дата звернення 21.11.2024)

10. Єдиний державний реєстр міжнародних організацій, членом яких є Україна. URL: <https://data.gov.ua/dataset/89ea21a9-e0bf-4cac-a05e-c3da6e63d360/resource/eccd8762-2184-4fb3-8e73-6a491528d03d> (дата звернення: 02.11.2024).

11. Кучик О. С. Питання адаптації діяльності міжнародних безпекових організацій в умовах новітніх викликів міжнародній системі безпеки. *Політичне життя*. 2022. № 1. С. 61–68. URL: <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2022.1.7> (дата звернення: 02.11.2024).

12. Олійник Д.І. Багатостороння підтримка міжнародних організацій щодо зміцнення економіки України в кінетичній протидії російській агресії. *Національний інститут стратегічних досліджень*. 2022. URL: <https://niss.gov.ua/news/statti/bahatostoronnya-pidtrymka-mizhnarodnykh-orhanizatsiy-shchodo-zmitsn> (дата звернення: 02.11.2024).

13. Перепелиця Г., Бритов Д. Роль НАТО в урегулюванні міжнародних конфліктів в сучасних умовах. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Міжнародні відносини*. 2022. № 1 (55). С. 16–19. URL: <https://doi.org/10.17721/1728-2292.2022/1-55/16-19> (дата звернення: 02.11.2024).

14. Іорданова О.Є Діяльність ради безпеки Організації Об'єднаних Націй: проблеми застосування права вето. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського серія: Юридичні науки*. Том 31 (70) Ч. 3 № 2 2020. С. 177–183.

15. Хоменко О.В. В умовах війни міжнародні організації в Україні мають робити більше | Політична партія «Слуга Народу». *Політична партія «Слуга Народу»*. URL: <https://sluga-narodu.com/olena-khomenko-v-umovakh-viyny-mizhнародni-orhanizatsii-v-ukraini-maiut-robyty-bilshe/> (дата звернення: 02.11.2024).

16. Нинюк І. Трансформація політичних еліт в Україні в контексті реформ державного управління. *Суспільство та національні інтереси*. 2024. № 7(7). URL: [https://doi.org/10.52058/3041-1572-2024-7\(7\)-716-734](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2024-7(7)-716-734) (дата звернення: 02.11.2024).